

Naročnina lista: --
Celo leto . . . K 10.—
Pol leta . . . 5.—
Četrť leta . . . 250
Mesečno . . . 1.—
Kunaj Avstrije: ---
Celo leto . . . 15.—
Pozamezne številke
— 10 vinarjev. —

STRAŽA

Inserati ali oznanila
se računajo po 12 vln.
od 6 redne petivrste: pri
večkratnih oznanilih velja
popust.
„Straža“ izhaja v pon-
deljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
Boroška ulica, 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Řumunska vojna.

Rumuni zasedli Petroseny, Braševu, Kezdi-Vasarhely in Csik-Szereda na Sedmograškem. — Bodoča splošna ofenziva Rusije in Rumunije proti Avstriji in Bolgariji. — Na drugih bojiščih nič posebnega. — Četverosporazum močno pritiska na nevtralce, da se udeležijo vojske proti Avstriji in Nemčiji. — Pritisk na Grčijo vedno večji. — Iz grškega generalnega štaba izginile osebe neljube četverosporazumu. ■ ■

Rumunska vojna napoved.

Rumunski poslanik na Dunaju je izročil preteklo nedeljo, dne 27. avgusta, ob 9. uri zvečer našemu zunanjemu ministertvu vojno napoved Rumunije naši državi. Besedilo vojne napovedi je sledeče:

„Glasom izjav pristojnih vlad je bila zveza, sklenjena med Nemčijo, Avstro-Ogrsko in Italijo, po bistvu samo konservativnega in obrambnega značaja. Glavni namen zveze je bil, da se branijo zvezne dežele pred vsemi napadi na zunanost ter da se položaj, ki je nastal vsled poprejšnjih pogodb, utrdi. Z željo, to politiko spraviti v sklad s svojimi miroljubnimi stremiljenji, se je pridružila Rumunija tej zvezi.

Rumunija, ki se je posvetila svojemu notranjemu ojačenju ter je ostala zvesta svojemu trdnemu sklepu, ostati na ozemlju spočnje Donave činitelj reda in ravnotežja, je neprestano pripomogala, da se ohrani mir na Balkanu. Zadnje balkanske vojske so odkazale Rumuniji novo črto-smernico, ker so uničile status quo (stanje, kakor je bilo pred vojso). S tem, da je posegla Rumunija v zadnjo balkansko vojso, je pripomogla, da se je sklepanje miru pospešilo in da je prišlo zopet do ravnotežja. Sama za-se se je zadovoljila s popravo meje, ki ji nudi večjo varnost zoper napade ter je istočasno popravila krivico, storjeno na berlinskem kongresu v škodo Rumunije. Toda pri zasledovanju tega smotra je doživela Rumunija razočaranje. Pribiti se mora, da ni našla pri dunajski vladi tistega vedenja, ki bi ga mogla po pravici pričakovati. Ko je izbruhnila sedanja vojasa, je Rumunija istotako kakor Italija odklonila, da bi se pridružila vojni napovedi Avstrije, o kateri ni bila poprej obveščena od dunajškega kabineta. Spomladi 1915 je Italija napovedala Avstriji vojso. Trozveza je s tem prenehala. S tem so tudi izginili vzroki, vsled katerih se je Rumunija pridružila k temu političnemu sistemu. Na mestu razvrščenja držav, ki so skupno stremili za ohranitev miru, za ohranitev dejanskega in pravega položaja, ustvarjenega vsled pogodb, smo se nahajali nasproti državam, ki so se med seboj vojskovale ravno z namenom, da bi prišle do popolnega predrugačenja starih pogodb, ki so tvorile podlago za zvezno pogodbo. Te velike spremembe so bile za Rumunijo jasen dokaz, da svojega smotra, ki ga je s pridruženjem k trozvezi zasledovala, ne bo več mogla doseči ter da mora svojo pozornost in svoja stremiljenja spraviti na nove tise in to tembolj, ker je ravnanje Avstrije dobilo značaj, ki ogroža bistvene rumunske interese in njena najbolj upravičena narodna stremiljenja.

Napram taki temeljiti spremembi položaja, ustvarjenega med Avstrijo in Rumunijo, je Rumunija zopet dobila prostost za dejanje. Nepristransko stališče, katero je ohranila Rumunija po oni vojni napovedi, ki se je izvršila neodvisno od njene volje in proti njenim interesom, je pred vsem zavzela vsled zatiranje od strani c. in kr. vlade, da namreč nima avstrijska monarhija pri napovedi vojske Srbiji nobenih poželjenj po pridobitvi ozemlja ter da si nikakor neče pridobiti novega ozemlja. Ta zagotovila se niso izpolnila.

Danes se nahajamo pred dejanskim položajem, iz katerega lahko izrastejo velike spremembe ozemlja in politične spremembe, ki bi ugnile biti take,

da bi resno ogroževale varnost in bodočnost Rumunije, Mirovno delo, katere je Rumunija, zvesta duhu trozveze, skušala izvrševati, je na ta način postalo neplodovito in sicer ravno vsled tistih, ki so bili za to poklicani, da to mirovno delo podpirajo in branijo.

Ko se je Rumunija leta 1883 pridružila skupini osrednjih velesil, pač ni marala pozabiti krvnih vezi, ki vežejo prebivalstvo kraljevine z rumunskimi podaniki v avstro-ogrski monarhiji. Nasprotno pa je smatrala, da so zvezno-prijateljski odnošaji, ki so nastali med temi tremi velesilami, dragoceno jamstvo za notranji položaj Rumunije, kakor tudi za zboljšanje usode Rumunov, živečih v avstro-ogrski monarhiji. Zakaž v istini sta bili Italija in Nemčija, ki sta na novo ustanovili svoji državi na podlagi narodnostnega načela, prisiljeni priznati upravičenost tistih temeljnih podlag, na katerih stoji njuna eksistenca. Avstro-Ogrska pa je našla v prijateljskih odnošajih, ki so nastali med njo in Rumunijo, varstvo za svoj notranji mir, kakor tudi zaščito naših skupnih mej, zakaž Avstro-Ogrski ni bilo neznan, v koliki meri je nezadovoljnost rumunskega prebivalstva, živečega v avstro-ogrski monarhiji, našla pri nas odmev in da je ta nezadovoljnost vselej žugala kaliti dobre odnošaje med obema državama.

Upanje, katero smo gojili iz tega vidika, ko smo se pridružili trozvezi, nas je varalo. V časovni dobi več kakor 30 let niso Rumuni, živeči v avstro-ogrski monarhiji, ne samo nikoli videli kake reforme, ki bi bila taka, da bi jim mogla nuditi le samo žarek zadovoljstva, marveč se je ravnalo z njimi kot z manjvrednim ljudskim plemenom in so bili obsojeni da so morali trpeti tlačenje po tujem ljudstvu, ki tvori samo manjšino prebivalstva med raznimi narodi, ki predstavljajo avstro-ogrsko državo. Vse krivice, katere so morali na ta način prenašati naši bratje, so ohranjale med našo državo in monarhijo trajno stanje razburjenja, katero so mogla vlade kraljevine pomirjevati le z velikimi težavami in s številnimi žrtvami.

Ko je izbruhnila sedanja vojso, bi se bilo moglo misliti, da se bo avstro-ogrsko vlada vsaj v zadnji uri prepričala o nujni potrebi, da napravi konec tej krivici, ki ni samo ogroževala naše prijateljske odnošaje, ampak še celo redno razmerje, ki bi naj vladalo med sosednimi državami.

Dve leti vojske, v katerem času je ohranila Rumunija svojo nepristranost, sta dokaz, da Avstro-Ogrska ni v stanu izvesti nobene notranje reforme, ki bi zboljšala življenje narodov, nad katerimi vlada, ter da je ravno tako pripravljena žrtvovati svoje narode, kakor nesposobna, da jih brani zoper zunanje napade.

Vojska, katere se udeležuje skoro vsa Evropa, je razvila najresnejša vprašanja glede narodnega razvoja, da, še celo glede obstoja držav. Prešinjena z željo, da se pospeši konec spora in pod pritiskom nujne potrebe, da štiti interese svojega naroda, je Rumunija prisiljena, da se pridruži tistim, ki so bolj v stanu, da zasigurajo izpeljavo rumunske narodne enotnosti.

Iz tega razloga se smatra Rumunija od tega trenutka naprej kot v vojnem stanju z Avstro-Ogrsko.

Sedmograško.

Rumuni hočejo za-se dobiti od Avstrije Bukovino, ki je zdaj zasedena od Rusov, potem pa Sedmograško in južno Ogrsko, ker v teh krajih prebiva veliko Rumunov. Rumunija se je zdaj vrgla na Sedmograško, da si osvoji pred vsem to deželo.

Sedmograško je približno trikrat večje kot cela Štajerska. Cela dežela je bregovita zlasti ob mejah, v sredini pa jo namakajo zlasti tri večje reke, ki stopijo večkrat čez obrežja. Prebivalcev ima 2½ milijona, ki se razdelijo po madžarskem štetju takole: 57% Rumunov, 33% Madžarov, 9% Nemcev, 50 tisoč Ciganov, 6000 Armencev. Po veri je 13% katoličanov, 28% grško-katol., 30% pravoslavni Rumunov, 23% protestantov, 2% unitarcev, 2% judov.

Sedmograški Rumuni so, kakor Rumuni iz kraljevine, mešanica razlicnih narodov, največ slovenskih, ki so od rimskih kolonistov, ki jih je naselil v stari Daciji rimski cesar Trajan v 2. stoletju p. Kr., sprejeli rimski ali rumunski jezik. Vendar so imeli dolga stoletja cerkvenoslovanski jezik za državni in obredni jezik. Šele v zadnjih desetletjih so se popolnoma porumunili.

Po letu 1526 je bilo Sedmograško turško. Pozneje si je ustanovil sovražnik Habsburžanov Ivan Zapolja kneževino s turško nadvlado. Leta 1691 je prišlo Sedmograško pod Avstrijo, po revoluciji leta 1848 je postalo kronovina ter je priznalo Rumunom enakopravnost. Po pogodbi leta 1867 je Sedmograško izgubilo samostojnost kot kronovina ter je bilo deljeno Ogrski po uniji leta 1868.

Sedmograška ima zlasti za Madžare veliko važnost. Grof Andrassy je rekel zastopniku lista „Az Est“: „Vsi Ogrji v deželi vedo, da se bojujejo za svojo eksistenco. Brez Sedmograškega ni Ogrske in se ne more misliti na kako Ogrsko. Mi se moramo do zadnjega moža bojevati in maščevati to strašno izdajo.“

Ob začetku šolskega leta.

Mnogo starišev je ob začetku šolskega leta v veliki zadregi, kaj naj počnejo s svojim nadarjenim sinčkom, ki jim je prinesel domov iz ljudske šole izvrstno šolsko naznanilo. Materino bistro oko že dalje časa opazuje, da njen srček ni za kar si ga bo di, in oče je obilokrat slišal iz učiteljevih ust, da je njegov sinček za uk prebrisane glave. No in zdaj je baš v istih letih, ko bo treba o njem premišljevali, kam ž njim. Da bi ne živeli v najhujših časih svetovne zgodovine, dalo bi se marsikaj ložje in s pridom svetovati, a tako pa se nam dozdeva, da je dober svet istotako drag, kot bojna hrana. Umestno pa se nam vsekako dozdeva, da tudi letos ne molčimo o tej zadevi.

Slovenski stariši, posebno kmetskega in obrtnega stanu, spoznali so do sedaj pred vsem gimnazijo kot zavod, na katerem naj se kuje njihovim sinom bodoča sreča. Prav tako! Saj gimnazija nudi vsakemu skrbnemu učencu vse, kar mu bo treba, da postane nekoč gospod z baje boljšim življenjem, nego ga ima kmet za plugom. Sedaj, ko imamo tudi na Štajerskem slovenske razrede v Celju in v Mariboru, je našim gimnazijcem poduk naravnim potom olajšan. Tudi pripravnica mariborskega učiteljskega je privedla mnogo naših nadarjenih mladeničev do stanu, ki vzgojuje naše najdražje blago — mladino. S ponosom zabeležimo na tem mestu, da naše učiteljske

vô ni le v šoli na pravem mestu, temveč tudi tam, kjer se bijejo bitke za dom in cesarja. Z njimi vred pa naši fantje, ki so se vzgojevali po naših šolah.

Redke pa so žalibog pri nas še prikazni, da bi se naše ljudstvo seznanilo z obrtnimi, trgovskimi in meščanskimi šolami. Velika je škoda za slovensko ljudstvo, da nam teh šol primanjkuje. Gmojna blaginja je prvi pogoj narodna neodvisnosti in narodove kulture. Prav te navedene šole pa bi bile najboljši pripomoček do kakšne boljše bodočnosti. Nekaj smo dosegli. To je bodoča meščanska šola v Žalcu in že obstoječa kmetijska šola v St. Juriju ob juž. žel. Bilo bi odveč govoriti o potrebi in važnosti vsestranske obrti in o neizrečni važnosti kmetijskega stanu prav v sedanjih dobi, a neodpustno pa bi bilo, če bi ne opozarjali na veliko korist kmetijske šole v St. Juriju, saj vendar razumemo vsi znamenja našega veka in poznamo važnost kmetijstva. Ne stojmo vendar vedno na tem stališču, da naj hodi študirat vsaka prebrisana glavičica, doma pa naj prevzame posestvo ali obrt tisti, ki nima glave za knjige. Oče, ako imaš sina zdravega uma, zdravih udov, ohrani ga domači grudi, a priskrbi mu pripomočkov, da postane kmet, da bo gospodar v pravem pomenu mnogopomenljive besede.

Trgovinski in obrtniški kašipot po Slovenskem Štajerskem, ki ga je založilo svoječasno Občeslovensko obrtniško društvo v Celju, služilo bi posebno danes svojemu namenu. Prav hvaležni bi bili, ako bi se nam o tej zadevi kaj natančneje poročalo.

Prislovica, da ima rokodelstvo zlata tla, ima danes še isto svojo staro pravico, kakor izrek učene glave, ki pravi: „Vsa veča, tudi najtemeljnejša, je in ostane nerodovitna, ako ne služi občenemu blagorju.“ Skrbimo torej na podlagi teh dejstev za naš naraščaj, priskrbimo mu poklic, ki ne bo deloval le za lastno korist, ampak pomagal tudi bližnjemu, deloval za občni blagor domovine, in da postane močen temelj naši državi tudi v dnevi največje sile, najhujših nezdod.

A še nekaj nam je na sreč! Vest zahteva. — Stariši, ako vam ni mogoče priskrbeti svojim otrokom, ki jih menite poslati v mestne šole, takega stanovanja, kjer ne bodo stradali, ne žrtvujte jih neizogibni nesreči. Pomanjkanje in beda v dobi telesnega razvitka, v dobi napornega duševnega delovanja, sta zavrata pa gotova morilec cvetočega življenja. Saj sami opazujete, saj so i vam znani slučaji, ko je prišel nadepolni mladenič po zadnjih srečno prebitih skušnjah domov — umirat. Pomanjkanje in slabo ali celo malomarno nadzorovanje tira mladega človeka v odnošaje, o katerih bi se dalo praviti mnogo žalostnejšega, nego je smrt nedolžne mladosti.

Kako naj vodijo neizkušane, mladega dijaka po pravih potih ljudje, ki — milostno povedano — smatrajo „študentke“ za nekaj postranski, da ne rečemo edini zaslužek sosebno v sedanjih časih velike draginje! Kam naj zahaja lačni revež, ki se je trudil ves dan s svojimi nalogami, kakor v krčme za večnoma podle goste, kjer se dobi za nekaj drobiža skledico jedi? Sicer si tu potolaži lačni želodec, a polagoma izgublja svoje najdražje imetje — zadnje

zlate nauke skrbnega očeta ter si izbriše zadnji poljub svete materinske ljubezni.

Slovani v Avstriji.

V dunajski „Information“ od dne 24. avgusta čitamo spis, ki z narodnopisnimi podatki iz naših okrajev dokazuje, kako hinavsko je, če pravi četverosporazum, da hoče naše kraje osvoboditi. Iz števil, ki jih navaja, izhaja, da so Slovani v teh pokrajinah v ogromni večini.

Potem piše: „To pa ne ovira Italijanov, da ne bi vsega pasu na vodi in na kopnem, ki prihaja v poštev, proglašali kot spadatajočega v krog italijanske vlasti in četverosporazum dopušča radovoljno taroparski pohod v tujenarodno, to je avstrijsko območje! Ta slučaj je tem značilnejši, ko so avstrijske vlade, odkar je pomniti, iz svoje strani storile vse možno, da so v okvirju avstrijskega državnega reda nasičale italijanske zahteve. Po bogatih darovih iz kraljestva podpirana Lega Nazionale je porabljala velika sredstva, da je nabirala slovenske in hrvatske otroke za italijanski privatni pouk, ki je šel irendenti na roko.“ Na drugem mestu odbija isti vir očitke iz nemške strani, češ, da je „Information“ vele-konservativna in Čehom prijazna. Piše: „Nobenega dvoma ni na tem, da je dosednji potek vojne nemštvo sploh in dosledno temu nemštvo v Avstriji bistveno posešil. Ali je nemštvo — brez osti in škode za češko ali slovansko narodnost sploh. Kajti ravno ta vojna je dokazala neovržno dejstvo, da je Avstrija militarično, politično in gospodarsko navezana na Slované vsled ogromne množine teh nje pripadnikov.“

Svetovna vojna je dalje neovržno dokazala, da se je vse slovansko prebivalstvo monarhije istotako kot nemško izkazalo dinastiji in državi prijazno, kakor tudi — zapostavljajoč vse narodne spore za skupno državno misel — pripravljeno za vsako žrtev na krvi in imetju v interesu skupne domovine. Narodni interesi ostanejo tudi po vojni na obeh straneh in ni nemožno, da se po vojni narodna nasprotstva in boji obnove. Gre pa le zato, da ostane in da bo vse nadvladala skupna avstrijsko-dinastična državna misel.“

To so pripoznanja, ki so vredna, da jih dobro beležimo v vedni spomin. Dejstvo, da so to slovanske pokrajine, bo obstajalo dalje in bo zahtevalo, da država izvaja iz njega posledice, kakor jih narekuje narava in — hvaležnost za dejanja, ki so tu gori glasno pripoznana. Dejstvo, da so Slovani militarično, politično in gospodarsko v oporo državi, bo obstajalo dalje in bo državni upravi nalagalo dolžnosti napram Slovanom tudi potem, ko ne bo več v vojni z četverosporazumom in ko ne bo Italija več stegala roke po teh pokrajinah! Dejstva ostanejo in z njima dolžnosti državne uprave in naše pravice in naše zasluge!

Nekatere važne razsodbe glede podpor.

Državne podpore so danes zelo važna zadeva. Saj je ta za mnoge družine edini dohodek. Kaj bi li

danes, v tej draginji, počele delavske družine, če ne bi bilo državnih podpor. Ne moremo si predstavljati, kako bi pri teh razmerah mogla žena sama preskrbeti in preživiti svojo obilno družino, če ne bi imela podpore. Na drugi strani pa seveda državne podpore dajo našim županom skoraj največ dela. Dan na dan se stranke oglašajo v tej zadevi pri županstvih. Ena se pritožuje, da ne dobi podpore, med tem ko ona druga zopet trdi, da sicer dobiva podporo, pa je prenizka in prosi župana, da ji naredi novo prošnjo. Takih in enakih slučajev je brez števila. Župan dela in se trudi in hoče ustreči in pomagati vsem. A vselej seveda nima uspeha. Kako tudi! Stvar ni tako lahka, kot bi se komu, ki jo gleda le od daleč, zdelo. Postava o tem ni tako jasna, da bi mogel župan takoj presoditi, če bo njegov trud imel zaželeni uspeh. Še v nobeni zadevi ni bilo v tem kratkem času pred upravnim sodiščem toliko pritožb, kot ravno v tej. Te razsodbe so za župane velike važnosti. V premogih slučajih bo iz razsodb upravnega sodišča župan lahko spoznal, da se tej ali oni stranki lahko pomaga, v drugem pa zopet takoj sprévidel, da bi bila vsaka nadaljna prošnja brezuspešna. Važnejša načela, ki jih je izreklo c. kr. upravno sodišče zadnji čas, so sledeča:

a) Svojci vpoklicanega nimajo pravice do državne podpore, če je posestvo vpoklicanega tako veliko in toliko donša, da se s tem lahko preživi in jim pri obdelavi posestva ni treba najemati tujih delavnih moči, temveč se je tisto obdelalo samo z domačimi ljudmi. Iz velikosti posestva in iz deložnosti upravičencev do državne podpore se še ne more sklepati, da bi bila družina v vojno službovanje pritegnjenega dovolj preskrbljena. Merodajno je temveč to, kdo je posestvo pred vpoklicom obdeloval, kdo ga obdeluje sedaj in če za obdelavo ni treba najemati tujih delavnih moči. — (Razsodba c. kr. upravnega sodišča z dne 22. maja 1916, št. 3261, št. 3808 in št. 3810.)

b) Ponovne prošnje za državno podporo, v kateri je stranka navedla nove dokaze, c. kr. okrajna komisija za preživljanje ne sme zavrniti se sklicujoč kar na prejšnjo svojo odločbo, temveč o novih dokazih mora oblastvo izvršiti poizvedbe in šele na podlagi izvršenih poizvedb izdati v zadevi novo odločbo. — (Razsodba c. kr. upravnega sodišča dne 29. aprila 1916, št. 3257 in z dne 22. maja 1916, št. 3808 in 4040.)

c) 60 dnevni neodložni rok za vlaganje pritožb na c. kr. upravno se prične z dnem, katerega se je stranki odločba c. kr. okrajne komisije dostavila. Roka tedaj stranka ne more zamuditi, če ji odločba ni bila formalno pravilno dostavljena. — (Razsodba upravnega sodišča z dne 5. junija 1916, št. 4283.)

d) Dejstvo, da stranka svoje pravice do državne podpore ni prijavila takoj, ko je vpoklicani odšel v vojaško službovanje, temveč še le pozneje, še ne dokazuje, da njena preživa ni bila odvisna od zaslužka vpoklicanega, ker se lahko sklepa, da stranka svoje pravice ni še prijavila vsled tega, ker ni poznala tozadevnih predpisov. Samo iz tega razloga se tedaj njeno prošnjo za državni prispevek ne sme zavrniti. — (Razsodba c. kr. upravnega sodišča z dne 20. marca 1916, št. 1853.)

e) Nezakonska mati za svojega otroka ne more zahtevati prispevkov za preživljanje, če nezakonski oče določenih preživljajnih donoskov (alimentacije) ni plačeval, temveč je nezakonska mati otroka redila iz svojih mesečnih zaslužkov. V tem slučaju niso dani pogoji § 3 postav z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 237, ki pravi, da je za upravičence smatrati one svoje, kojih živež je bil

LISTEK.

Polemika radi abstinence.

Med graškim vseučiliščnim profesorjem moralke, dr. Karolom Weißom, in dr. M. J. Metzgerjem je nastala živahna polemika radi abstinence. Naš list je svoječasno poročal o prvi Weißovi knjigi „Die Alkohollfrage“, v kateri je Weiß razložil svojo teorijo o abstinenci. Tam zagovarja Weiß ta načela: Popoln abinent je lahko človek: 1. iz varčnosti, da dobi sredstev za druge dobre namene, 2. iz pokore, da se pokori za svoje ali drugih grehe, 3. radi dobrega vzgleda, da pokaže nezmernežem, da je vsaj zmerenost mogoča, 4. radi tega, da si utrdi oblast nad strastmi in se zavaruje pred npravnimi nevarnostmi.

Ker se pa Weiß v izvajanju teh načel ne zavzema za strogo stališče moderne abstinence, zato je nastopil proti njemu Metzger z knjižico „Nächstenliebe oder — Wein“, kjer mu očita razne pomanjklivosti in zmote, kakor smo tudi že poročali.

Proti tej Metzgerjevi knjižici je pa sedaj izdal Weiß novo knjigo: „Die Irrtümer der modernen Abstinenzbewegung“, kjer napada Metzgerja istotako živahno in mu očita poleg drugega zmoto, da hoče uvesti za vse obvezno popolno abstinenco. Praktično pa je Weiß samo za popolno abstinenco od žganja. Tako-le pravi Weiß: „Da, ko bi se popolna abstinence zadovoljila z bojem proti šnopsarski ali žganjepit-

ni kugi, tedaj bi ostala vobče resnična in pravična. Zakaj proti njenemu opustošenju na vseh poljih človeškega življenja vlada le en glas obsodbe. Tukaj je popolna abstinence na mestu. Kajti dasiravno varčno, redko zavzivanje žganja ali likerja, kot za „medicino“, ni za vsakega naravnost pogubno, je pa le vendar vobče velika nevarnost, da se človek polagoma privadi žganjepitju, kakor uči izkušnja. Tako tudi moramo umevati tiste velike može, katoliške cerkve, ki so zahtevali popolno abstinenco, če jih nečemo dolžiti zmote... Tam tedaj, kjer je žganjepitna kuga, posebno pri ubogem prebivalstvu, tam je popolna abstinence dejanski istovetna z abstinenco od žganja in še hujših opojnih pijač. Tam torej praktično ni dvomiti o pomenu take zahteve“ (stran 10 in 11).

Na drugih mestih še govori Weiß zlasti o tem, da bi naj ne dajali otrokom opojnih pijač, zlasti ne žganja. Kjer je žganjepitje pri otrokih in pri odraslih razširjeno, tam se naj za nje ustanavljajo abstinentna društva. Zaslužljivo pa je, pravi Weiß, če v taka društva stopijo tudi drugi ljudje, ki so premožni in si lahko namesto šnopsa privoščijo boljše alkoholno pijačo, ter se prostovoljno odločijo za popolno abstinenco ne le od žganja, ampak tudi vina, — sploh vseh alkoholnih pijač, da s tem nezmernežem osladijo njih abstinenco.

Jožef Legvart,

posestnik v Novicerkvi pri Celju, umrl za svojo domovino.

Po poročilu vojnega kurata, je padel Jož Legvart dne 12. junija 1916 v boju na Monte Ciove, okraj Arsiero na Laškem, v zvestem izpolnjevanju svoje domovinske dolžnosti ter je pokopan v skupnem grobu na Monte Triolara.

Pokojnega so ljubili vsi znanci radi njegove ljubeznjivosti, dobrosrčnosti kakor tudi postrežljivosti. Bil je več let občinski odbornik in ud krajnega šolskega sveta pri Novicerkvi. Tu je imel priliko, s pravo srčnostjo in veliko vnemo delovati za obči blagor ožje domovine. Ko ga je lani dne 15. maja klicala domovina, šel je z navdušenostjo in s tem, pokazal, da je vreden sin slovenskih pradedov. Težko se je ločil od doma, zapuščajoč dobro, skrbno ženo s 6 otroci, katerih najstarejši je izpolnil še le 9. leto. Svojim ljubim je skrbno dopisoval. Iz vseh pisem se zrcali blago srce, prava očetovska skrb, ljubezen do domovine in popolna udeležnost v voljo Vsemogočnega. Njega želja, priti le enkrat na dopust, da bi obšel svoje drage in pri lepem posestvu potrebno uredil, se ni mogla spolniti. Blagi oče ostane v nepozabnem spominu žalujoče žene in otrok, svoje matere in sestre, svojih treh bratov; srčnega junaka se bodo hvaležno spominjali tudi vsi njegovi znanci. Počivaj v miru! Storil si svojo dolžnost kot oče, kot dober državljan. Bog Ti naj vse poplača!

doslej dokazano v bistvenem odvisen od zaslužka v vojaško službovanje vpoklicanega. — (Razsodba o. kr. upravnega sodišča z dne 28. marca 1916, št. 7482 iz leta 1915.)

D) Če je kdo šel že v mirnem času (l. 1911) prostovoljno k vojakom in je potem svoje službovanje pri vojaki v smislu § 47 vojnega zakona z dne 5. julija 1912, drž. zak. št. 128, prostovoljno nadaljeval, nimajo njegovi svojci pravice do državnih prispevkov za preživljanje, ker dotični ni bil zaradi mobilizacije ali poziva črne vojske na aktivno službovanje pritegnjen. — (Razsodba upravnega sodišča z dne 5. aprila 1916, št. 2515.)

g) Okolnost, da ima žena vpoklicanega samo majhno hišico, v kateri stanuje, a stanarina, ki jo dobiva od strank, pa je tako malenkostna, da pokrije komaj hišni davek in ji od nje ne ostane prav nič za življenje, še ne more biti vzrok, da bi se njena prošnja za državni prispevek zavrnila, češ, da njen življenjski obstoj ni v nevarnosti. — (Razsodba upravnega sodišča z dne 23. marca 1916, št. 2225.)

Rumunsko bojišče.

Nenadni napad Rumunov je imel za posledico, da so na nekaterih točkah prekoračili karpatsko gorovje. Naše tamošnje posadke so se, kakor je to bilo določeno v vojnem načrtu, umaknile pred ogromno premočjo in so zasedle ugodnejše postojanke. Na ta način je bilo izpraznjenih nekaj večjih in manjših mest na Sedmograškem, kakor n. pr.: Petroseny, Brašovo, Kezdivasarhely in Csik-Szereda. V ta mesta so vkorakale rumunske čete. Na južnem delu ogrske fronte, severno od Oršove, se naše čete uspešno ustavljajo. Pri Oršovi ob Donavi smo odbili sovražni napad. Najnovejše uradno poročilo poroča, da smo tudi odbili rumunske napade na višinah vzhodno od Herkules-Fürdő (severno od Oršove). Na severnem delu rumunske fronte v Jurjevem gorovju se je Rumunom posrečilo, južno od Dornevatre stopiti v stik z ruskimi četami v Bukovini. — Vrhovno poveljstvo rumunske armade, boreče se proti Ogrski, bo baje prevzel sam rumunski kralj Ferdinand iz rodbine Hohenzollerncev. O kakšnem vojnem podvzetju Rumunov proti Bolgarom dosedaj še ni prav nobenih poročil, kakor še tudi dosedaj do vojne napovedi ne na rumunski, ne na bolgarski strani ni prišlo. Pripravljenih pa je baje že mnogo rumunskih in ruskih čet, ki stoje v Dobrudži ter samo čakajo na povelje.

V boj proti Rumuniji je poseglo tudi naše podonavsko vojno brodovje. Monitorji so obstreljevali rumunsko donavska pristanišča Jurjevo, Zimnica, Turn-Severin in Kladovo. V Jurjevem so naše krole vzgale veliko petrolejno čistilnico.

Prehod rumunskih čet na Sedmograško.

Rumuni vpadli na štirih krajih čez mejo.

Rumuni so, kakor je razvidno iz poročil naše generalnega štaba, na celi črti od Oršove do bukovinske meje pričeli vdirati na Sedmograško. Naše čete so se na nekaterih mestih bojne črte umaknile, — kakor je to že bilo v našem obrambnem načrtu — v pripravljene postojanke. Sovražnik stremi pred vsem za tem, da bi zasedel križišča, oziroma glavne točke železnic in državnih cest na Sedmograškem.

Vpad pri Petrosenju.

Tako so Rumuni najprvo prekoračili Vulkanski prelaz in so prodrli proti sedmograškemu mestu Petroseny, katero so tudi dne 29. avgusta zasedli. Iz mesta Petroseny vodijo ceste, oziroma železnice v mesta Hötzing, Deva in Karansebes. Mesto Petroseny je važen rudniški kraj v južnih sedmograških Karpatih. Petroseny šteje danes 6000 večinoma rumunskih prebivalcev in leži na železniški progi Piski-Lupeny in na ozkotirni železnici, ki vodi v sedmograško mestoce Petrilla. Petroseny je središče na premogu bogatega ozemlja.

Vpad čez prelaz Predeal. Rumuni zasedli mesto Brašovo.

Drug uspeh se je sovražniku posrečil pri prelazu Predeal, oziroma na sedlu Tömös. Na tem prostoru se je Rumunom posrečilo, da so prodrli v 18 km od meje oddaljeno mesto Brašovo (ogrski Brassó, nemški Kronstadt). S tem so rumunske čete dobile v roke eno najvažnejših križišč in glavnih točk sedmograške železnice in cestne mreže. Brašovo (rumunski Brasov) je svobodno ogrsko mesto v južnovzhodnem kotu Sedmograške in šteje 50.000 prebivalcev. Mesto leži na železnici Budimpešta—Veliki Varadin—Predeal—Bukarešta. Mesto Brašovo je kakor

cestno in železniško torišče v vojaškem oziru zelo važna postojanka. Leta 1849 so Rusi prisilili Ogrs, ki so zasedli citadelo, da so se jim udali. Mesto imale po lego. Prebivalstvo je do 40% rumunske narodnosti.

Vpad čez prelaz Sasmezö. — Mesto Kezdivasarhely v rumunskih rokah.

Tretji rumunski vpad v Sedmograško se je izvršil pri prelazu Sasmezö, čez katerega vodi čedna cesta. Takaj so Rumuni dospeli že dne 29. avgusta do mesteca Kezdivasarhely. Mestece šteje približno 9000 večinoma madžarskega prebivalstva. Kezdivasarhely leži severovzhodno od mesta Brašovo in sicer 38 km od rumunske meje in je zadnja postaja železnice Brašovo—Kezdivasarhely.

Vpad čez Jurjevsko gorovje.

Rumuni so vpadli na sedmograška tla še tudi dalje na severu blizu bukovinske meje v del karpatskega gorovja na ogrski strani, ki se zove Gyergygo-gorovje ali Jurjevsko gorovje (v ravni črti južno od Černovic). Na tem gorovju se vršijo srditi boji za prehode čez to gorovje v nižave pred mestom Kolosvar (Klausenburg).

Rumuni v mestu Csik-Szereda.

Severozahodno od Kezdivasarhelyja so Rumuni dne 30. avgusta zasedli mesto Csik-Szereda. Mesto, ki šteje nekaj čez 3000 prebivalcev — večinoma katoličanov — leži ob reki Aluta (Olit) in je glavno mesto vzhodno-ogrškega komitata Czik (Čik). Prebivalstvo je po veliki večini madžarske narodnosti. Pri ljudskem štetju so našli samo 12% Rumunov. Katoličanov je 81%, ostalo prebivalstvo je pravoslavne in protestantske vere. Okolica mesta je bogata na bakrenih rudnikih in marmorju.

Vojni načrti Rumunije.

Rimski list „Corriere d'Italia“, kojega poročila iz Bukarešte so se dosedaj izkazala kot precej zanesljiva, piše o tem, kako si v Rumuniji predstavljajo nadaljni razvoj vojske, sledeče:

„V krogih diplomatov so mnenja, da je Rumunija dovolila prosti prehod ruskim čet v Dobrudžo. Ruske čete, nahajajoče se v Dobrudži, bodo napadle bolgarsko obrežno mesto Varno ob Črnem morju na suhem in na morju. Varno nameravajo pretvoriti v vojaško opirališče za prodiranje proti središču Bolgarije. Rumunija razdeli svojo armado v dva dela: Prva rumunska armada, broječa 200.000 mož, bo prodirala skupno z ruskimi četami proti Bolgariji. Opirališče teh armad bosta tvorili rumunski podonavski trdnjavi Silistria in Georgjevo. Severna rumunska armada, broječa 300.000 mož, bo podpirala ruske armade pri prodiranju čez Transylvanske Alpe v ogrske nižave proti Donavi.“

Rumunski kralj vrhovni poveljnik?

Preko Ženeve se poroča iz Bukarešte, da je kralj Ferdinand prevzel vrhovno poveljstvo nad rumunsko armado in se je dne 30. avgusta podal na sedmograško fronto.

Velika splošna ofenziva Rusije in Rumunije.

Glasilu ruske vojne stranke „Ruski Invalid“ trdi, da se ruska ofenziva v Galiciji ni ustavila, radi izčrpanja ruskih napadalnih čet, ampak zaradi predstojećih dogodkov na Balkanu. List izjavlja, da je naloga Rusije v Galiciji že izvršena. Sedaj je še treba doseči druge važne cilje. List nadalje izjavlja, da se pripravlja veliko skupno vojno podvzetje Rusije in Rumunije. Rusko armadno vodstvo ne zbira več svojih čet na črti Stanislav—Ikrov, ampak ob rumunski meji. Glavni cilj bodočih ruskih vojni podvzetij je vpad v Bolgarijo in ob Črnem morju — proti Carigradu; cilj Rumunije pa je, da zasede Sedmograško, Banat in del Srbije.

Radko Dimitrijevič poveljnik proti Bolgariji?

„Ruski vojni Vjestnik“ poroča, da je car generala Radko Dimitrijeviča, ki je bil poveljnik na delu bojišča pri Rigi, pozval v Petrograd. Nekatere vesti trdijo, da bo Dimitrijevič prevzel važno poveljstvo na jugu in da bo skoro gotovo imenovan za poveljnika ruske armade proti Bolgariji.

Rumunski poslanik odpoklican.

Iz Dunaja se dne 30. avgusta poroča, da so dobropoučeni krog dobili poročilo, da je rumunska vlada odpoklicala svojega poslanika v Sofiji.

Turčija proti Rumuniji.

Carigrad, 29. avgusta. Agence telegraphique Milli poroča: Ministrski svet je v včerajšnji seji sklenil, da bo cesarska vla-

da z Nemčijo in Bolgarijo (?) napovedala Rumuniji vojno. Sklep se je s posebno irado (ukazom) potrdil.

Naša karpatska meja proti Rumuniji.

Karpatska meja oklepa Sedmograško skoraj v kvadratični obliki. Te so južnovzhodni in južni Karpati, Vulkansko, Parengulsko in Fogoraško gorovje, ki nosijo ime: Sedmograško višavje.

Kot državna meja proti Rumuniji igra vlogo južno in južnovzhodno robovje tega višavja. Karpatska meja se začneja z nad 1800 m visokim Lacajulom na ogrsko-bukovinsko-rumunski meji in konča pri železnih vratih ob Donavi. Južni del Karpatov tvorijo Transylvanske Alpe, ki obsegajo bočanske in bereške gore, njim se pridružujejo — proti severu potekajo — čiške gore in dyersko pogorje. Državna meja poteka skoraj vseskozi po grebenu gora. Gorovje sestoji iz peščenca. Gosti gozdovi in obilnost vode označujejo strmo navzgor kipeče gorske korene. Velikod je najti pragozdno gsto rast.

Poti so večinoma naravne poti, ki postanejo ob neugodnem vremenu kmalu nerabne. Med posameznimi pogorji ležeče podolžne doline — izvzemši večje drage — kakor tudi povprečne doline so večinoma ozke, malo obdelane in redko naseljene. Vrhovi se dvigajo zelo visoko. Tako najdemo v dyerskem gorovju, ki sega daleč notri v Rumunijo, nad 2000 m visoke gore. V bočanskem gorovju se vspanja Csukas 1944 m, v kronštatskem višavju pa Königstein 2241 m in Bueses 2508 m visoko. Tudi vrhovi v dotikajočem se najzapaadnejšem delu Transylvanskih Alp ne padejo izpod 2000 m.

Prehodna mesta čez karpatsko mejo proti Rumuniji se začneja pri Palanki z Gyimeškim prelazom, v Tarroški dolini, kjer se železnica proge Brašovo—Kološ odcepi proti Rumuniji. Južno od tam pa prekorači greben cesta pri Sasmezö. Bereško prepreza nekaj prog ozkotirnih železnic. Ena izmed njih posega ob Čordskem prelazu na rumunsko ozemlje. Najjužnejši del Karpatov, ki poteka od zapada proti vzhodu, vsebuje potem troje najvažnejših prelazov. Tömöški prelaz pri znani prestopni postaji Predeal. Tu gre enotirna železnica v višini 1040 m ob državni cesti iz Kronštata čez Sinajo, samo 22 km od meje oddaljeni rumunski kraljevi grad, in čez tovarniško mesto Ploesti v Bukarešto. Zapadno se vrste za Tömöškim sedlom neprebojni gorski vrhovi, preko katerih vodi v mnogih ovinkih edino le törzburška prelazna cesta Braš—Campolung v višini 1245 m. Naslednji prehod čez gorski nasip tvorita železnica in cesta iz Sibinja čez 355 m visoki Črvenoveženski prelaz. Že neznatna višina prelaza označuje ta prehod kot prvo in najugodnejšo točko za napad, ki vodi obenem v srce Sedmograške. Rdečestolpni prelaz — imenovan tako po stolpu tamdnjega gradu, zgrajenem iz rdečega kamna — označuje mesto stare Cestra Trajane, odtod staro ime: Trajanova vrata. In zgodovinsko znamenit je prelaz zaradi ogrskih zmag pod Ivanom Hunyadyjem nad Turki. Tukaj se je izvršil tudi vhod Rusov na Sedmograško l. 1849. Prvi že javljeni spopadi z rumunskimi četami so se tudi pripetili ob Rdečestolpnem ali Črvenem prelazu.

Zadnja in najzapaadnejša prelazna cesta vodi na Garjaškem prelazu v višini 1000 m čez Vulkansko gorovje. Znani vojaški pisatelj podpolkovnik pl. Kreutzburg-Lillenfels piše o karpatskem mejnem nasipu med drugim: Glavne težave za obvladanje mejnega nasipa dela gsto zaraščeno gozdvje, redka obiludenost, revščina prebivalstva in pomanjkanje cest in stanišč. To velja posebno za južnovzhodni in južni del gorovja. Tu je število čez gorovje vodečih, porabnih operacijskih črt najmanjše. Ker je to ozemlje tudi glede drugih pomočkov najslabše preskrbljeno, se stavi prehodu večjih armad čezenj ogromno število težav. Ugodnejše so v tem oziru razmere le v južnovzhodnem kotu Sedmograške, ki je edini za prodiranje večjega armadnega zbora primerni prostor, ki se dotika Sekeljske dežele, v kateri prebivajo — Madžari.

Rusko bojišče.

Rusko bojišče je sedaj radi rumunskega tekmea stopilo nekoliko v ozadje. Zadnje dni se vršije na ruski fronti, posebno v Galiciji, le artilerijski boji. S te fronte je zaznamovati zlasti dogodek, da je vrhovni poveljnik severnega dela bojišča, maršal pl. Hindenburg, imenovan za načelnika splošnega velikega nemškega generalnega štaba, general Ludendorff pa za generalnega kvartirnojmstra. Kar se dostaja vojnih podvzetij, sodi list „Ruski Invalid“, da Rusi na tej fronti nekoliko popuščajo, da dobijo novih moči, ki bi v zvezi z Rumuni na Balkanu začeli boj proti Bolgarom in Turkom.

Italijansko bojišče.

Na italijanskem bojišču zadnje dni nobenih pomembnih dogodkov. Belježiti je le to, da so se Lah

na Tirolskem polastili gorske skupine Cauriol (2495 m), ki leži kakih 25 km od vzvodne tirolske meje in 35 km jugovzhodno od Bozana. Gora obvladuje dolino Fleimstal. Borba za to goro je trajala nakl teden dni in se le, ko so Italijani z minami razstrelili gorske vrhove, so se naši umaknili proti severu.

Papež ugovarja.

Sv. Oče je, kakor se poroča iz Vatikana, pri italijanski vladi odločno ugovarjal proti zaplembi palače „Palazzo di Venezia“, ki je sedež avstrijskega poslanika pri Vatikanu.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču se nadaljujejo artilerijski boji ob obeh straneh reke Somme, pri Armentieresu in severno od Arrasa. Po poročilih angleških listov je spravila Anglija 200.000 mož novih kanadskih čet na francosko bojišče. Tudi Italija je baje poslala 150.000 mož na pomoč angleško-francoskim četam na francosko bojišče.

Pred Solunom.

Iz zadnjega bolgarskega uradnega poročila je razvidno, da Bolgari, ker rabijo mnogo svojih čet v Dobrudži, najbrž ne bodo več dalje prodirali. Poročilo namreč pravi, da so se na levem kakor tudi na desnem krilu utrdili v novih postojankah. Pri Florini in Mogleni so se Srbi z veliko srditostjo navalili

Sarrail namerava ofenzivo proti Nišu in Sofiji.

List „Het Nieuws van den Dag“ piše: Solun imajo zavezniki zaseden kot oporišče za ofenzivo v smeri Sofija—Niš, da se zapre pot osrednjima velelilama proti vzhodu. Ker je sedaj tudi Rumunija vstopila v svetovno vojsko, hoče četverosporazum Bolgarijo in Turčijo vezati in bolgarsko armado poraziti. Drzno prodiranje bolgarsko-nemških čet je na Angleškem in Francoskem povzročilo skrb, ker se boje, da bo cela četverosporazumova fronta od vseh strani obkoljena. Z vstopom Rumunije v vojsko na strani četverosporazuma bo Sarrail skušal ta načrt preprečiti.

Srbski kraljevič vojskovodja.

List „Dayli News“ javlja iz Soluna: Preureditev armade četverosporazuma je končana. Srbski kraljevič je imenovan za generala čet četverosporazuma.

Italijani v Solunu.

Pariška poročila pravijo, da se je do sedaj izkrcalo v Solunu že blizu 50.000 Italijanov. Švicarski listi poročajo, da so dne 29. in 30. avgusta došle zopet nove italijanske čete v Solun.

Grčija.

Četverosporazum pritiska z vsemi sredstvi na Grčijo, da bi se udeležila svetovne vojske ob strani četverosporazuma. Prisilili je grškega kralja, da je moral odsloviti načelnika generalnega štaba in njegovega namestnika Dumanisa in Melaxa, ker se ni sta marala ukloniti četverosporazumovim zahtevam, in ker sta bila na sumu kot prijatelja osrednjih velisil. Za načelnika generalnega štaba grške armade je kralj imenoval četverosporazumu naklonjenega generala Mošopolosa. Grški kralj je vnovič zbolel na posledicah zadnje operacije. Četverosporazum pritiska na grškega kralja, da odslovi sedanje ministrstvo ter da imenuje Venizelosa za ministrskega predsednika. Po poročilih nizozemskih listov je baje izročil četverosporazum grškemu kralju ultimatum, v katerem zahteva, da se udeleži Grčija svetovne vojske ob četverosporazumovi strani. Londonski listi zatrjujejo, da je vstop Grčije v svetovno vojsko sklenjena stvar.

Četverosporazumov ultimatum Grčiji?

Iz Haaga se poroča, da je baje poslal četverosporazum Grčiji ultimatum, v katerem zahteva, da poruči Grčija takoj 100.000 mož pod orožje in jih da na razpolago generalu Sarrailu.

Trozvezna pogodba se objavi.

„Daily Telegraph“ poroča:

Zdaj, ko je napovedala Italija Nemčiji vojsko, se bodo najbrže objavili dozdaj tajni podatki trozvezne pogodbe, kakor tudi drugi akti, ki bodo dokazali, da sta se Avstrija in Nemčija takoj po umoru nadvojvoda Franca Ferdinanda odločili za vojsko. San Giuliano je večkrat svaril zunanjega ministra in kancelarja in izjavil, da se Italija ne bo udeleževala napadalne politike.

Četverosporazum pritiska na nevtralece.

„Svenska Dagbladet“ piše o možnosti upliva vstopa Rumunije v svetovno vojsko na Švedsko in pravi:

Anglija bo sedaj silovito pritiskala na nevtralece, katerim bo vedno težavneje, ostati nepristranski. Zaveznikom se je sedaj posrečilo, pritegniti Rumunijo v bojni metož. S tem ima četverosporazum pristo mnogo čet, katerih lahko drugod uporabi. Radi tega je nastala tudi za Švedsko velika nevarnost, da se jo bo prisililo v vojsko.

Danska ostane nevtralna

Dne 30. avgusta je došel v naše zunanje ministrstvo na Dunaju danski poslanik pl. Flemming, ki je podal izjavo, da bo Danska v vojski med Avstrijo in Rumunijo ohranila strogo nepristranost.

Nova vstaja Burov.

Iz Bloemfonteina poročajo, da je opažati v Južni Afriki gibanje za drugo bursko vstajo. Angleški krogi pa so mnenja, da se taka vstaja ne more posrečiti, samo Burom bi utegnili škodovati.

Tedenske novice

Inštalacija. Danes ob 8. uri zjutraj je bil umeščen pred g. Alojzij Arzenšek za stolnega kanonika v Mariboru.

Visoko odlikovanje. Nj. veličanstvo naš cesar Franc Jožef je podelil vlč. g. dr. Fr. Ks. Lukmanu, bogoslovnemu profesorju in uredniku „Voditelja“ v Mariboru, zlati zaslužni križ s krono na traku hrabrostne svetinje za njegovo požrtvovalno prostovoljno delovanje v dušnem pastirstvu v treh mariborskih bolnišnicah, v učiteljsku č. šolskih sester, v deželni vinarski šoli ter v nemškem dijaškem domu.

35 let nadškof. L. Sarajeva javljajo: Dne 16. t. m. je minulo 35 let, odkar je bil nadškof dr. Josip Stadler imenovan za nadškofa. Cerkveni knez, ki je zadnje mesece nekaj bolehal, je zopet popolnoma okreval in se je tega znamenitega dne podal na dopust v odpočitek.

Odlikovanje pred sovražnikom padlega duhovnika. Cesar je v izvrševanju svoje službe pred sovražnikom padlemu frančiškanku F r a n c u A m b r o z u, vikarju na Sveti gori, v priznanje junaškega izpolnjevanja dolžnosti pred sovražnikom podelil viteški križec Franc Josipovega reda z vojno dekoracijo. Visoko odlikovanje tega duhovnika, ki je v najhujšem sovražnem ognju do smrti zvesto vstrajal na svojem mestu in ki mu njega blagonsko delovanje v dušebrižništvu zagolavlja hvaležen spomin goriškega prebivalstva, bo gotovo v veliko zadoščenje vsem, ki so poznali pokojnika.

Ranjen je bil na južnem bojišču, kakor se nam poroča poročnik Franc Stričič, doma iz Makol.

Nevarno je zbolel na legarja č. g. Jožef D o b e r n i k, novonastavljeni kaplan v Pišberku. Poslali so ga v deželno bolnišnico v Celovcu. Zadnje se mu je bolezen obrnila na bolje. Č. g. g. sobratom ga priporočamo v molitev!

Delegacije. Grof Apponyi je izjavil, da opozicija ravno vsled vojne z Rumunijo še bolj odločno zahteva sklicanje delegacij.

Junaško delo Slovenca. »Male Novine« poročajo: S severnega bojišča se nam poroča, da se je Slovenec Gustav Unschuld, praporščak 78 pp. a v civilu inženir, izkazal na severnem bojišču s posebno junaškim činom, za katerega je odlikovan z bronasto in srebrno hrabrostno svetinjo. V najhujšem sovražnem ognju je pognal v zrak tri mostove na Strypi, ter je tako zaustavil prodiranje sovražnika za cel dan. Mlademu junaku se je posrečilo, da se je vrnil nepoškodovan k svojemu oddelku.

Dva nova koroška poročnika — Slovenca. Kadet Peter J a r n i k, c in kr. pp. 97. in praporščak Miloš L e č n i k, c in kr. pp. 45. sta postala s 1. avgustom 1916 poročnika. Zadnji je bil pred kratkim odlikovan s srebrno kolajno drugega razreda.

Naredba o varstvu doraščajoče mladine. C. in kr. poveljstvo voj. skupine gen. polk. nadvojvode Evgena je izdalo naredbo o varstvu doraščajoče mladine, kateri spadajo moške in ženske osebe pred dopolnjenim 17. letom. Repovedano jim je javno kaditi tobak in se po 9. uri zveče potikati.

po javnih prostorih. O tej nad vse hvalevredni naredbi še izpregovorimo.

Nova Avstrija in — šola. »Učiteljski Tovariš« podaja nekoliko izvodkov iz vrste člankov, ki jih je neki avstrijski slovanski politik priobčil pod gornjim naslovom. Učitelj ko glasilo pripominja: Že iz kratko označene vsebine teh vprašanj je razvidno da je s temi vprašanji tesno združeno šolstvo, zlasti osnovno šolstvo, ki udarja vsakemu narodu značaj, oblikuje njegovo individualnost ter ustvarja temelje narodovi kulturi! Brez narodnega osnovnega šolstva si nobenega kulturnega naroda ne moremo misliti! In tudi bodočnosti nikogar in ničesar ne moremo ustvarjati, ako najprej ne zapletemo v globino in višino prvih in glavnih pogojev narodove eksistence — njegove izobrazbe, ki naj objema vse sloje ter vsem slojem zbudi in razmahne duševne sile ter jih usposobi za tekmo v boju življenja in tako potom posameznikov do skupnosti (narodu — državi) najvišje mogočo energijo v čuvanju svoje eksistence ter v napredovanju v moralnem in materialnem pogledu! In naj naši državniki in politiki kakorkoli preudarjajo in preurede staroslavno našo monarhijo, mimo enega vprašanja ne pojde nihče! To je vprašanje izobrazbe vseh narodov, vprašanje narodnega šolstva življenjsko vprašanje narodov in domovine! Čim višje stoji to šolstvo, čim popolnejše in pravičnejše je urejeno in organizirano, tem gotovejše in sijajnejše bodočnost zagotavlja državi! Zato imamo tudi zlasti slovenski učitelji pravico in dolžnost, da ne stojimo ob strani, ko se rešujejo taka vprašanja življenjskega pomena, ampak da se zanje najintenzivnejše zanimamo. Naši tovariši, ki so na bojnem polju, zastavljajo svojo kri in svoje življenje za moč in veličino države; mi pa, ki smo doma, glejmo na najdragocenejše narodovo imetje — na njegovo šolstvo, da nas kdaj ne obsodi očitek, da smo v tem velikem času za pečko dremali, popolnoma pozabivši, da smo učitelji svojemu narodu, stvarniki notranje sile in lepote svoje domovine!

Stoletnica zmage češkega jezika v šolah. »Narodni Politika« pišejo: Dne 23. avgusta 1816, torej pred 100 leti, se je z najvišjim patentom cesarja Franca odprla češkemu jeziku zmagovita pot v naše višje šole. Do tega časa ne le da niso trpeli češkega jezika, marveč so bila preganjanja tudi privatna prizadevanja naših starih patrijotičnih učiteljev, ki so hoteli češkim učencem na gimnazijah v češkem jeziku pojasnjevati predmete, ali jih jim prisvajati vsaj s češkim poučevanjem izven šole.

Sin polkovnika viteza Pogačnika, kadet Bogdan vitez Pogačnik, v ruskem ujetništvu. Nadporočnik v rezervi prof. Capuder je pisal 31. julija polkovniku in poslancu vitezu Pogačniku: Velerodni gospod! Teško dolžnost imam obvesiti Vas, da Vašega sina kadeta Bogdana po boju pri Olesza južno od Dnjestra od 28. t. m. pogrešamo. Prvi napad srč gladko odbili. Takrat, bilo je okoli pol dne, sva se bila oba skupaj. Med artilerijskim ognjem je bil enkrat s svojim četovodjem in enim možem z zemljo posut, pa so se vsi zmotali. V dopoldanskem boju se je zelo krasno obnašal. V bojnem poročilu sem to tudi omenil. — Po vsem soditi je prišel v rusko ujetništvo. Morebiti dobite že v kratkem sporočilo od njega samega. Zelo žal mi je, da nisem z njim, ki mi je bil v vsaki priliki velika opora, tudi srečno vztrajal in zmagal. V vsakem slučaju Vas tolaži lahko zavest, da je Vaš sin z vsemi močmi in do zadnjega izpolnil prisego cesarju in domovini. Priporočujoč se Vas pozdravlja udani Capuder. — G. polkovnik je dobil to dopisnico 7. avgusta, včeraj pa je dobil g. polkovnik dopisnico, na kateri mu sin Bogdan poroča iz Kijeva, da je na poti v rusko ujetništvo. Novejša poročila pravijo, da je tudi nadporočnik profesor Capuder prišel v rusko ujetništvo.

Rešitev iz smrtne nevarnosti. C. kr. pomorski linijski poročnik g. Vladimir Pfeifer iz Leškovca pri Krškem je rešil dne 16. avgusta gimnazijcu Ant. Vakselj in dvema sinoma g. Stovička iz Leškovca življenje. Vsi trije so se kopali v Savi, nakrat se začne Vakselj, ki zna sicer plavati, potapljati v deroci vodi. Karel Stoviček mu hiti na pomoč, a je bil takoj zgrabljen od potapljalčevega se Vakselja, da mu ni mogel pomagati. Ko vidi drug brat, Mili Stoviček, da se oba potapljata, jima hiti na pomoč, a tudi njega se Vakselj krčevito oprame. Vsi trije so uginili v deroci vodi. Na to je skočil, oblečen kakor je bil, g. linijski poročnik

Pfeifer v vodo in res naravnost čeznaravnim na porom rešil vse tri. Le minuto pozneje in vsi trije bi bili mrtvi. Vsa čast vrlemu gospodu poročniku Priča temu prizoru je bilo več gospodov in dam.

Težko ranjen slovenski letalec. Prekmurski Slovenec, štabni narednik Štefan Hozjan je nad Gorico sestrelil dve sovražni letali, a bil tudi sam težko ranjen. V taborski bolnišnici ga je obiskal nadvojvoda Jožef in vložil zanj prošnjo, da dobi zlato hrabrostno svetinjo. Z bojišča so odpravili Hozjana v bolnišnico v Kanižo, kjer se že bolje počuti. Tako poročajo prekmurske „Novine.“

Na Lovčenu izkopani črnogorski knez. Foročevalec „L. B.“ piše iz Črnogore: Na Lovčenskem gorovju se dviga na jezerskem Vrhju mala kapelica, kjer je pokopano od leta 1855 dalje največje srce Črnogore; najbolj priljubljenega kneza vladika Rado Petra II., največjega črnogorskega pesnika in močroslovca. Sam si je izbral samotni gorski vrh in ukazal na čerih zgraditi kapelico. Svetovna vojska je motila tudi mir črnogorskega narodnega svetnika. Iz vejaških razlogov niso mogli pripuščati romanu na Lovčenu; ostanke Petra II. so zato slovesno izkopali v navzočnosti nekega črnogorskega škola in jih začasno prenesli v Cetinje.

Nemški vseučiliščniki na bojnem polju. Bero-linski listi poročajo, da je sedaj pod orožjem 45.000 vseučiliščnikov z 22 vseučilišč nemške države. Pred vojno je bilo na teh vseučiliščih 52.000 slušateljev. Sedaj jih je torej še 7000. Začetkom vojne je bilo vpisanih 18.000 slušateljev in 3800 slušateljic. V četrtem vojnem semestru je to število dijakov padlo na 12.900, dočim se je število dijakinj povečalo na 5265. Od teh pripada 1200 slušateljev in 200 slušateljic nevtralnimi državam. Po temtako je v Nemčiji 85 odstotkov vseučilišnega dijaštva pod orožjem.

Oddkod ime Bukovina. Za nas Slovence ni težko pogoditi tega. Kdo sene spominja takoj na bukev (drevo), s katero so zaraščeni tudi celi predeli naše domovine? Pokrajina Bukovina je dobila svoje ime po nekdanjih bukovih gozdovih, s katerimi je bila bogato zaraščena. Ko je namreč Štefan V., knez moldavski, v vojni proti Poljakom leta 1496 v ljuti bitki med Prutom vjel 20.000 Poljakov, je dal napraviti velike njive nad Dnjestrom pri Hotinu in Črnovicah med Prutom in vpreči ujetnike izorati poljane, ki jih je potem posejal z bukovimi semeni. Po vzrastlih bukovih gozdih je dobila tedaj vsa krajina ime Bukovina, kakor se to še danes pripoveduje med prebivalstvom.

Draginjske doklade vpokojenim državnim uslužbenecem. Vlada je dovolila vpokojenim državnim uslužbenecem, vdovam in sirotam državnih uslužbenecov za tekoče leto draginjske doklade in sicer za uradnike, vdove in sirote znesek 204 do 252 K, za vpokojene sluga, njih vdove in sirote pa znesek 60 do 120 K.

Povrnitev premij pokojninskega zavarovanja dedičem. Upravno sodišče je dne 3. decembra 1915 izreklo važno razsodbo: K. je novembra 1913 izstopil iz službe, v kateri je bil vezan na pokojninsko zavarovanje. Kmalu nato pa je umrl. Njegovi dediči se v smislu § 85 zakona o pokojninskem zavarovanju zahtevali povrnitev premij, kar pa je bilo odklonjeno, češ, da to zahtevati ima pravico samo dotična oseba, t. j. zavarovanec. Upravno sodišče je razsodilo, da to stališče ni zakonito. V razsodbi se glasi: K. za časa, ko je živel, se ni mogel uveljavljati svoje zahteve, ker je v § 25 določeno, da se more zahtevati povrnitev premij še le po preteku treh mesecev. Gre pa se za terjatev, ki po splošni določbi § 918 preide na dediče.

Gospodarske novice.

Za mlinarje. Mariborsko okrajno glavarstvo je izdalo za posestnike mezdnih mlinov sledeči okli: Na podlagi cesarskega ukaza z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176 in ukaza c. kr. nameštništva z dne 9. avgusta 1916, dež. zak. št. 95, se odredi: 1. Noben mlinar ne sme žito brez potrdila za mletje prevzeti v zmletje. 2. Vsako zmletje je vpisati v kontrolno knjigo. Potrditi se mora tudi s podpisom na potrdilu za mletje. 3. Potrdila za mletje je zbirati in jih zanesljivo od 10 do 10 dni vpošiljati okrajnemu glavarstvu. 4. Ako se v kakem mlinu zasači žito brez za isto izdanega potrdila za mletje, tedaj zapade državi v prid. 5. V zmletje prevzeto žito je strogo odločiti od lastnega. 6. Noben mlinar ne sme jemati takozvane mitnine (merice), tudi s privojenjem stranke ne. Če se vendarle dogodi, tedaj se kaznujeta oba dela. 7. Kof plačo za mletje se sme za 100 kg zahtevati pri pšenici, ječmenu ali koruzi 3 K, pri rži 2,70 K. 8. Za raztrosenje (razpršitev) se sme odšteti le 4%, pri koruzi v dobi od dne 1. decembra do dne 31. marca 6%. 9. V vsakem mlinu je en odtis c. kr. namestniškega ukaza z dne 9. avgusta 1916, dež. zak. št. 95, prilepiti (prilepiti) na razločno vidnem mestu. Te določbe stopijo takoj v veljavo. Orožništvo bo nadzorovalo izvrševanje teh določil. Tudi bo mline od časa do časa pregledoval pri okr. glavarstvu nastavljeni okrajni nadzornik za žito, ki bo takoj na-

znanil vsak slučaj prestopka. Kdor zakrivi prestopka, ga po § 35 cesarskega ukaza z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176, kaznuje okrajno glavarstvo z denarno kaznijo do 2000 K ali z zapornim do 3 mesecev, v obtežljivih slučajih do 5000 K ali z zapornim do 6 mesecev, ako ne nastopi kazenskosodno postopanje.

Nove primerne cene za živino. Namestnija je določila, da veljajo pri kupčiji z govejo živino od 1. septembra naprej sledeče primerne cene, in sicer pri hlevu posestnika (za 1 kg žive teže): Klavna živina: Voli: najboljše kakovosti do 3 K 50 v, druge kakovosti do 3 K 20 v in tretje kakovosti do 2 K 90 v; biki in telice: I. do 3 K 20 v, II. 2 K 90 v, III. do 2 K 50 v; krave: I. 3 K 10 v, II. 2 K 60 v, III. 2 K 10 v; teleta 2.60 K do 3 K. Za plemeno živino: Za vožnjo izbrani voli do 3 K 50 v; močno breje krave in telice 3 K 20 do 3 K 40 v; krave na novi doji 3 K 30 v do 3 K 50 v. Mlada plemena živina pod 2 letoma 3 K 20 v do 3 K 50 v. Te cene pa ne veljajo za izbrano plemeno čistokrvno živino, ki se vpisuje na vzornih gospodarstvih v posebne knjige: istotako tudi niso te cene določene za licencirane biki. (Torej se sme za te vrste živali zahtevati višje cene.) Zvišanje cene za klavno živino je bilo neobhodno potrebno, da se tako cena izravna v primeri s cenami, ki so določene v drugih deželah, in se tako naši živinorejci obvarujejo škode. Noyo je sedaj, da so tudi za plemeno živino določene „primerne“ cene.

Karte za mast. Izšla je nova ministrska naredba, ki določa, da bodo vpeljane v Avstriji tudi karte za mast in olje, slično kakor so karte za sladkor, kavo itd. Ta naredba stopi s 15. septembrom v veljavo.

Kmetijski tečajji za vojne invalide. Ogromna naloga poklicanih činiteljev je, pripraviti in usposobiti vojne invalide za razne poklice, v katerih se bodo mogli preživeti, da ne postanejo breme državne preskrbe, oziroma da se jim ne bo treba udati beračenju. Med poklici, ki pridejo v prvi vrsti v poštev, je kmetijstvo. To je v Avstriji in Nemčiji prvi spoznal profesor na češki tehnični visoki šoli v Pragi in ravnatelj kmetijsko-fiziološke preiskovalnice na navedeni visoki šoli, dr. Julij Stoklasa, ter je s pomočjo svojih tovarišev že začetkom leta 1915 uvedel prvi invalidni tečaj v navedenih državah. V tečajih se poučuje cela kmetijska stroka in se vrše tečajji na tehnični visoki šoli. Poučujejo profesorji tehnike ter uradniki deželne kulture sveta. Tečajji imajo velike uspehe in se vrši sedaj že četrti tečaj. Dosedaj je 120 absolventov, večinoma kmečkega stanu, ki so si tem potom pridobili temeljito teoretično in praktično izobrazbo v kmetijski stroki in ki, kar je jako važno, ostanejo ohranjeni domači gruđi. Vsi absolventi dobijo spričevala. Uspehi praških tečajev so že dali povod tudi drugod po Avstriji in Nemčiji za enake tečaje ter se jih je doslej že lepo število ustanovilo.

Koliko zrnja si sme vsak posestnik obdržati? Da ne bodo kmetje imeli sitnosti, se jim naznanja, da si sme vsak kmet za vsako osebo, katero mora prehraniti, obdržati 366 gr. zrnja za vsak dan; za mesec september, ko se opravlja še težko delo, pa sme porabiti vsak dan 500 gr. za vse osebe, ki spravljajo pridelke.

Skrb za seme. Mnogokje je letos semensko žito skrajno slabo, drobno in plesnivo. Kmetje obrnite se do okrajnega glavarstva s prošnjo, naj vam oskrbijo zdravo in čvrsto semensko žito.

Za svinjsko pičo. Včeraj je blagodejni dež namočil suho mater zemljo. Vsakdo se je hvaležno oziral proti nebu, ko je začelo nebo dobrodejno rosiiti. Bali smo se pred vsem za krmo svinjam. Če ne bo svinjske piče, ne bo masti. Pozno je sicer prišel dež po dvamesečnem presledku, a vendar si še lahko za silo opomoremo. Kmetje naj takoj posejejo repo, okopajo korenje in skrbijo za drugovrstno svinjsko pičo. Na njivah, kjer repno seme radi suše ni moglo vskliti, ali so se rastline izsušile, naj se takoj zopet vseje repno seme. In ko bodo rastline kolkaj vzrastle, naj se jih dva krat zaporedoma skrbno okoplje. Tako je mogoče, da še dobimo do pozne jeseni saj nekaj repe. — Pobirajmo listje solnčnice, pese, klobuke od solnčnice, koruzne storžje, listje od sadnega drevja, v nogradno veniče itd. Založimo si svoje shrambe bogato s svinjsko pičo in ne bo nam zal. Ta trud se nam bo bogato poplačal.

Oddaja smrekove skorje oziroma čresla. — Vabilo k sestanku interesentov. Kakor znano, je

oddaja smrekove skorje in čresla trčila v zadnjem času na velike težkoče in se prevzema tega blaga, katerega priprave je vlada svoj čas zelo priporočala, sedaj od fabrikantov po določeni maksimalni ceni kratkomalo odklanja; s tem bi bili posestniki oziroma trgovci s čreslom oziroma skorjo silno oškodovani in to ne po lastni krivdi, ampak ker so v interesu dobre sivi, da bi po navodilu vlade ne zmanjkalo strojil, nakupili oziroma sami pripravili velike množine tega blaga. Da se dogovorijo skupni koraki vseh v poštev prihajajočih interesentov, se vrši to nedeljo dne 3. septembra ob 1/2 4. uri popoldne v hotelu pri Belem volu v Celju sestanek vseh v poštev prihajajočih interesentov. Udeležniki tega sestanka, h kateremu je vsak uljudno vabljen, naj blagovolijo prinesiti s seboj vse morebitne podatke, korespondenco itd., katero imajo morda sami v rokah. Tega sestanka se udeleži tudi eden naših poslancev. V skupnem interesu vseh je, da se sestanka polnočestveno udeležimo in obvarujemo preteče škode!

Nemčija prepovedala prodajo petroleja. Nemška vlada je izdala prepoved, ki določa, da je do preklica prepovedano prodajati petrolej za razsvetljavo in sploh za zasebno uporabo.

Podržavljenje davka na pivo. Da se pokrijejo obresti vojnih posojil, je izšla nova cesarska naredba, ki določa podržavljenje in zvišanje davka na pivo. Dosedaj je znašal državni davek na pivo 3 K 40 v na hektoliter, od 1. septembra nadalje bo pa znašal 11 K. V ta znesek so tudi vsote dosedanje deželne doklade na pivo, tako, da bo zvišan davek na pivo pravzaprav na 3 K 60 v za hektoliter. Štajerska dežela bo dobila v letu 1917 od davka na pivo znesek 3,900.000 kron. Zvišanje davka na pivo bo vrglo Avstriji na leto okrog 50 milijonov kon. Umevno je, da bodo pivovarne zvišale ceno za pivo.

Davek za pivo je sedaj podržavljen. Deželne doklade odjadajo, pač pa dobijo dežele odškodnino, za ostale mesece letošnjega leta in za prihodnje leto. Za letos dobi Kranjska še 188.000 K, za prihodnje leto 550.000 K; Štajerska 1.300.000 in 3.900.000 K, Koroška 333.000 in 1.000.000 K; Trst 220.000 in 660.000 K; Istra 150.000 in 450.000 K; Goriška pa 90.000 in 270.000 K.

Razne novice.

Amerika pa bogati . . . Izkaz o izvozu iz Severnoameriških Združenih držav za minulo računsko leto, ki je poteklo koncem junija, navaja, da je bilo v tem času za več kakor eno milijardo blaga več izpeljanega kakor vpeljanega. Od meseca julija se pomnoži ta prebitok na teren za 35 milijonov dolarjev. Če se vpoštevajo še nadaljna naročila, ki zagotavljajo, da se bo še do spomladi 1917 ogromno mnogo blaga izvozilo, potem se sme računati, da bodo do konca junija 1917 zopet imele Združene države za dve milijardi dolarjev več izvoza kakor uvoza. Znano je, da dobiva Amerika te milijarde zlata za puške in topove in za vsakovrstne druge vojne potrebščine. Velik del vseh teh iz Amerike izpeljanih izdelkov pojde v nič, skoro vse te vrednote bodo vsled porabe v vojni uničene. Amerika pa bo imela svoje milijarde v žepih. — Evropa krvavi, Amerika pa bogati . . .

Na bojnem polju. Iz knjižice „Les carnets d'une infirmière“: Francoska patrolja je našla v nekem jarku štiri težko ranjene Nemce. Ležali so in čakali na smrt. Francozi so se ustavili in so jim ponudili svojo hrano. Trije so ponudbo radi sprejeli in željno zavžili kruh in vino. A četrti je bil že preveč bolan in še požirati ni mogel več. Tudi govoril ni več. S kretnjo je pokazal, da njemu ni več pomagati. Potem je ležal nepremično v svoji krvi in smrt je že stala poleg njega. Najmlajši Francoz, vojak kakih 20 let star, ga je gledal, užaloščen, da ne more ničesar zanj storiti. Morda je čutil obupno zapuščenost tega vojaka. In ker ni vedel, kaj bi storil, in ker mu ni prišla boljša misel, je tiho pristopil bližje, pokleknil in poljubil sovražnikovo čelo. Dotikljaj svežih in brezbradih ustnic je na obličje umirajočega priklical rahel smehljaj. Mali vojak ga je v njegovi zadnji uri spomnil njegovih dragih in mu s tem prinesel zadnje okrepčilo.

Preskrba Newyorka z vodo. Do leta 1930, tako sodijo, bo imelo mesto Newyork v Severni Ameriki 10 milijonov prebivalcev. Že zdaj je izdelan načrt za napeljavo zdrave, pitne vode iz Kačkilskega gričevja. Ta vodovod bo največji, kar jih premore svet. Gradbeni stroški so proračunjeni na 161 milijonov dolarjev. Vodohram (reservoir), največji, kar se jih je kdaj gradilo, bo obsegal vso dolino reke Aesopus. Vsi prebivalci, ki jih je okrog 3000, se bodo morali izseliti. Osem mogočnih jezov bo zadrževalo vodo v vodohramu, odkoder bo tekla 300 kilometrov daleč v Newyork.

Kako bogat je bil Morgan? Pred tremi leti je umrl znan ameriški milijardar Pierpont Morgan. Dedščinski urad v Newyorku je s celo armado urad-

ništva delal tri leta, da je sedaj končno določil veljansko vrednost njegove zapuščine. To znaša svoto 311.076.000 mark. V tem pa še niso vštete hiše, konjarne in posestva umrlega na Angleškem. Krasna umetniška zbirka, katero je zbral umrl bogatin, je uradno cenjena na 145.760.000 mark, zbirka slik sama na 17.500.000 mark. Toda Pierpont Morgan se ni bil najbogatejši človek sveta, zakaj po odšteti gori navedenih zbirk bi ostalo gotovine morda k večjemu 150.000.000 mark. Z znanim, pred leti ponesrečenim parnikom „Lusitania“ pa je utonil bogataš Astor, ki je zapustil 332.800.000 mark gotovine.

Francosko prebiranje. List „L'Oenore“ piše o tem: Polkovnik, ki predseduje prebiranju okrevajočih vojakov, je mož-poštenjak. Na vsak način. Toda on je pred vsem polkovnik in to je, kar ga privede do sklepanja čudnih razsodb. Polkovnik reče prvemu pričujočim štabnim zdravnikom: „Torej, gospod major, izvolite pregledati tega moža!“ Zdravnik pretrka in pretiplje vojaka. Obrne se k predsedujočemu in pravi: „Po mojem mnenju, gospod polkovnik...“ Polkovnik ga prekine: „Vaše mnenje ne pride tu v poštev, vprašam samo, kaj je dognala vaša preiskava. Gospod major“, se obrne k drugemu štabnemu zdravniku, „smem vas prositi, da pregledate vi tega moža!“ — Trkanje in pretipavanje se ponavlja. Vojak čuti, kako ga jame polivati mrz in menjuje že barvo. Ko se je zdravnik natrkal, mu veli: „Oblecite se!“ — „Gotovi?“ vpraša polkovnik. „Dobro, Torej?“ — „Tri mesece počitka, gospod polkovnik.“ — Polkovnik pokima prvemu zdravniku: „In vi, gospod major? Saj ste si dovolili izreči nekaj kakor svoje mnenje!“ — „Najmanj tri mesece, gospod polkovnik.“ — Polkovnik premišljuje. Zdi se, da rešuje račun, ki mu je preveč zapleten. Končno vzdigne glavo in ukazuje: „Pišite: 14 dni oproščen službovanja.“ — Zdravnika sta prepačena. Prvi zdravnik se ojunaci in ugovarja: „Dovolite, gospod polkovnik, da vas opozorim, da ne bo ta mož še leto dni sposoben za službo, da ne bo morda nikdar več sposoben; on ima...“ — Polkovnik mu prestreže besedo: „Ne vprašam vas, kaj ima ali kaj nima. Tukaj odločite samo predsednik: zdravnikom je pač dovoljeno, da izrečejo svoje mnenje, ali zdravniki se motijo včas, in predsednik je tukaj, da popravi njih napake.“ — Rekoč pogleda pomenljivo na krpice na svojem rokavu. In zdravnika se lotita poslušno drugega moža. Uspeh preiskave je polkovnikov ukaz, ki oživlja mrtve in izravnava sključene.

Požar v Bohovi.

V sredo, dne 30. avgusta, popoldne ob 2. uri, je v slovenski vasi mariborske okolice, v Bohovi pri Hočah, izbruhnil velik požar, ki je napravil ogromno škodo. Deseterim posestnikom so pogorele hiše, oziroma druga poslopja. Pripoveduje se, da so zažgali dečki, ki so v Rothovem hlevu pušili cigarete. Od Rothove pristave sredi vasi, kjer je bil rdeči petelin najprej na strehi, se je požar, pospeševan po zelo močnem južnem vetru, naglo razširil na severni del vasi. Hipoma je gorelo čez 20 poslopij.

Pogorela so sledeča poslopja: pri Rothu hlev, pri Francu Frangež, ki se nahaja na fronti, koča; pri Francu Grašič hiša, hlev in uta; pri Martinu Sagadin (tudi na fronti) hiša in hlev; pri Francu Gselman hiša, hlev, uta in svinjak; pri Mihaelu Vresner hiša in hlev; pri Petru Gselman (čegar sin je vjet na Ruskem) hlevi in čebelnjak s 7 panji; pri Janezu Sel hlevi, preša in svinjak; pri Elizi Pufink koča in hlevi in pri Pavlu Strmšek (ki je vjet) hiša. Poleg tega je zgorela Sagadinu breja svinja, tele in prase, Francu Gselman pa pes, ki je v ognju tulil, a se ni mogel rešiti. Pri Vresnerju je obžganih 9 malih prascev. Drugo živino so rešili. Pri vseh deseterih posestnikih je pogorelo vse seno in slama, mnogo kmetijskega orodja, pohištva in živil. V celi vasi je zgorelo čez 200 meterskih stotov zrnja. Celotna škoda znaša blizu 200.000 K.

Gasiti so pomagale sledeče požarne brambe: domača, hočka, razvanska, radvanska, zrkovska in mariborska. Na pomoč je prihitelo tudi vojaštvo in sosedji od vseh strani. Ko je mimo Bohove vozil vojaški vlak, ga je poveljnik dal ustaviti in poslal vse vojaštvo pomagat gasiti. Dasiravno je pomajnikovalo vode, vendar se je skupnemu naporu posrečilo, ogenj omejiti na severni del vasi.

Pogoreli so potrebni nujne pomoči. Več posestnikov nima ne trohe živeža za ljudi, pa tudi nobene krme za živino. Upamo, da bo okrajno glavarstvo izposlovalo pri namestništvu podporo iz pomožnega sklada. Priporočamo pogorelece izdatni podpori za sebnikov!

Dopisi.

Maribor. Radi položaja na denarnem trgu in vsled preobilih hranilnih vlog, so mariborske banke obrestno mero za naložen denar (hranilne vloge) znižale na 3 $\frac{3}{4}$ procentov.

Sv. Jurij v Slov. gor. Težko ranjen od grane je umrl mladenič Janez Breznar v bolnišnici Gorjansko. Bodi mu zemljica lahka!

V Čadramu je bila dne 28. avgusta slovesno pokopana 72 let stara Marijina društvenica Ana

Smogave, koja je g. župnik v nagrobnici popisal kot zlato dušo, koja je skoz 46 let služila enega gospodarja, zadovoljna z malo plačo z vsakim delom in vsako jedjo. Vneta je bila v spolnovanju krščanskih dolžnosti, posnemajoča ženo v evangeliju, od katere je Izveličar rekel, da je v zakladnici le 2 vinarja vrgla, pa je največ dala. Rajni je že pred leti okr. zastop, ko je zvedel njeno posebno zvestobo, zlat v pohvalo dal in zaslužila si je cesarsko svetinjo za več kakor 40letno zvesto službovanje, za katero se pa nihče potrudil ni, ker bi nji sedaj nič ne pomagalo. Pred 5 leti njo je kap zadela in par let je se lahka dela voljno opravljala in ko potem tudi tistih ni zmagala, je v stanovitni molitvi Boga hvalila. Društvenice so nji za slovo zapele »Na srečno svidenje nad zvezdami!« Čast ponižni duši!

Celje. Zaradi hrabrosti pred sovražnikom je bil odlikovan poddesetnik Franc Reih iz Dobovčaka s srebrno hrabrostno kolajno II. vrste.

Celje. Polkovnik 87. pešpolka, Otmar Kailer, je bil odlikovan z vojnim okraskom reda železne krone 3. razreda. Tukajšnji vojaški nadzdravnik dr. Julij Kühl je prejel najvišje pohvalno priznanje. Narednik 87. pešpolka, Štefan Supanc, je bil odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne kolajne. Pretekli pondeljek je umrl v 79. letu svoje starosti bivši tovarnar Adam Lasnik.

Celje. Vpisovanje učencev na tukajšnji deželni deški meščanski šoli se bo vršilo dne 15. in 16. septembra od 8—12. ure predpolodne. Sprejemni izpiti bodo dne 18. septembra ob 8. uri predpolodne. Vpisovanje učencev se bo vršilo v poslopju barona Bruck.

Vuzenica. Gospod kanonik Alojzij Arzenšek je povodom svojega odhoda iz Vuzenice daroval za občinske uboge 120 K in šolskemu vodstvu kot prispevek za ustanovitev šolske kuhinje 100 K. Županstvo in šolsko vodstvo se v imenu obdarovanih udano zahvalujeta za velikodušen dar, ter želita preblagemu gospodu v imenu tukajšnega prebivalstva na njegovem novem mestu obilo sreče in blagoslova.

Št. Andraž na Koroškem. Prijatelj nam piše: Na praznik sv. Avgustina, katerega tukaj posebno častijo, ker je baje v stolnici v starih časih bil sedež oo. avgustincev, se nas je zbralo 22 duhovnikov k duhovnim vajam. Lavantincev nas je 8. Žal sta, že morala dva kolj prve večer po duhovnih opravkih domov. Prevzvišeni knezoškof dr. Heftner se tudi udeležuje duhovnih vaj. Vsi smo razočarani nad ljubeznjivostjo in prijaznostjo tega cerkvenega dostojanstvenika. Zastopane so tri škofije.

Zadnja poročila došla v petek dne 1. septembra.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 31. avgusta.

Uradno se razglša:

Rumunsko bojišče.

Na višinah vzhodno od Herkulesfürdő so bili rumunski napadi odbiti. V gorovju Csik vojskujoče se c. in kr. čete so zavzele nove postojanke na višinah zahodno od mesta Csikszerek. Sicer ni na ogrski fronti nobene bistvene spremembe položaja.

Rusko bojišče.

Na ruski fronti je sovražnik razvijal na številnih mestih artilerijsko delovanje.

Italijansko bojišče.

Nobenih posebnih dogodkov.

Balkansko bojišče.

Nobenih posebnih dogodkov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Rusko bojišče.

Zahodno od Rige, pri obilnosti Dvina, ob koleni reke Stohoda, južno-vzhodno od mesta Kovel, južno-zahodno od Lucka in na posameznih odsekih armade generala grofa Bothma se vrše živahni artilerijski boji. V Karpatih smo pri zavzetju gore Kukul vjeli 1 častnika in 199 mož. Sovražni protisunki so bili tukaj odbiti.

Kralj Ferdinand v Braševu.

„Neues Pester Journal“ poroča, da je rumunski kralj Ferdinand dne 31. avgusta dospel v sedmograško mesto Braševu. Tudi rumunski prestolonaslednik je na potu na Sedmograško.

Težki dnevi za Bolgarijo.

V Bolgariji se neprestano vrše ministrska posvetovanja, katerih se udeležujejo tudi zastopniki raznih strank. Kljub silnemu pritisku s četverosporazumove strani bo Bolgarija, kakor se zatrjuje iz Sofije, ostala zvesto na strani Avstrije in Nemčije.

Važna posvetovanja v Nemčiji.

Nemški državni tajnik Helfferich je te dni odpotoval v veliki nemški glavni stan, kjer se vršijo važna posvetovanja nemških državnikov. V političnih krogih se govori tudi o predčasnem sklicanju nemškega državnega zbora.

Rumunski ultimat Bolgariji.

Iz Soluna se poroča, da je Rumunija stavila Bolgariji ultimat, naj izprazni Srbijo in uvede zopet staro posestno razmerje na Balkanu, kakor ga določa bukareška pogodba po drugi balkanski vojski.

Italijani v južni Albaniji.

Iz Aten se poroča, da je priplulo večje število italijanskih prevoznih ladij v spremstvu vojnih ladij v pristanišče Chimara južno od Valonë. Izkrčano italijansko vojaštvo je zasedlo Chimaro.

Esad-paša v Solunu.

Iz Soluna se poroča: Esad-paša je prišel dne 30. avgusta s svojimi četami v Solun. Namerava se udeležiti bojev proti Bolgariji in Avstriji.

Ranjeni, padli in ujeti.

Pešpolk št. 87.

Padlo moštvo:

Abram Mihael, Brežice;
Bračič Andrej, Ptuj; Brezovar Jožef, Sv. Pavel, Celje;
Cater Franc, Sv. Jurij; Čepin Franc, Sv. Ema; Čirič Janez, Ptuj; Čizelj Janez, Brežice, Kapele;
Dobrina Jožef, Sv. Peter, Brežice;
Gajser Franc, Ptuj; Gojčič Mihael, Ptuj; Golčnik Jakob, Slovenjgradec; Gotnik Janez, poddes. Mozirje;
Habjanič Peter, Velika Nedelja; Herzl Franc, Sv. Peter pod Sv. gorami; Hriberšek Jožef, Topolšica;

Ivačič Franc, Rajhenburg;
Jakob Lovro, Slovenjgradec; Janžekovič Martin, Ptuj;

Klančnik Blaž, Konjice; Kondrič Mihael, Ptuj; Pacinje; Kovačič Andrej, Ljutomer; Križnik Janez, Kozje; Kvar Jožef, poddesetnik, Sv. Andraž, Ptuj;
Mastnak Franc, narednik, Sv. Jurij; Močnik Franc, Solčava;

Naraks Jožef, Slovenjgradec; Naraks Mihael, G. Pirešica; Nedok Simon;
Orel Jožef, Celje;

Pelko Konrad, Celje; Podergajs Franc, Dramlje; Praznik Franc, Slovenjgradec; Praznik Janez, Rečica;

Rabuz A., Sv. Jurij, Celje; Rakun Janez, iz Rečice; Rantaša Martin, Kapele, Ljutomer; Ribič Lovro, Slovenjgradec; Rožič Anton, Brežice; Rudolf Alojzij, Ptuj; Runovec Franc, Loka, Celje;

Sagmeister Janez, Brežice; Skoberne Janez, Brežice; Sluga Janez, Brežice; Strašek Vinko, Ptujška gora;

Tifnja Franc, pešec, Ljutomer; Tkalec Franc, Ormož;

Vidovič Janez, desetnik, Ptuj; Vrže Anton, pešec, Sv. Martin, Celje; Vreznik Mihael, pešec, Slovenjgradec;

Zapušek Jožef, Slovenjgradec; Žgank Valentin, Sv. Pavel pri Preboku.

Saperski bataljon št. 3:

Ujeto moštvo:

Arzenšek Anton, Sv. Jurij, Celje (Kara-Kalla, Rusija);

Cafuta Matija, poddesetnik, Gornja Pristova, (Kokand, Rusija);

Herman Janez, desetnik, Zalec (Kara-Kalla, Auslji);

Hlebec Anton, Brežice (Kara-Kalla, Rusija);
Ivančič Matija, Hošnica (Kara-Kalla, Rusija);

Jane Ferdinand, poddesetnik, Sv. Pavel, Celje (Kara-Kalla, Rusija);
 Javernik Štefan, Maribor (Atkarsk, Rusija);
 Jelenc Jurij, Selce (Astrahan, Rusija);
 Juretič Rudolf, Brežice (Kokand, Rusija);
 Jurkas Marko, Brežice (Kokand, Ferghana v Rusiji);
 Keblič Alojzij, desetnik, Konjice (Kara-Kalla v Rusiji);

Pošpolk štev. 47:
 Ujeti častniki:

Altmann Leopold, poročnik (Krasnojarsk, Rusija);
 Binder Franc, praporščak (Kazalinsk, Rusija);
 Culol Anton, kadet (Kazalinsk, Rusija);
 Engelsberger Viktor, kadet (Rjezan, Rusija);
 Heller Rudolf, kadet (Kazalinsk, Rusija);
 Hütl Jožef, poročnik v rezervi (Kerensk, Penza, Rusija);
 Sinkovic Ljudovik, kadet (Kirzanov, Rusija);
 Stark Avgust, kadet (Penza, Rusija);
 Trušnovič Rudolf, kadet (Penza, Rusija);
 Vukovic Ervin, kadet (Kazalinsk, Rusija).

Padlo moštvo:

Jaunek Herman, Lipnica;
 Mayrhold Franc, Kamnica;
 Peršon Alojz, Leitersberg;
 Reinbacher Franc, Kamnica.

Ujeto moštvo:

Adam Rudolf (Rusija); Anžel Matija, poddes., Maribor (Skobelev, Rusija);
 Baumann Anton, Radgona (Kara-Kalla, Rusija);
 Bergles Janez, Maribor (Kara-Kalla, Rusija);
 Bernadovič Franc (Rusija); Bezjak Janez, Maribor, (Skobelev, Rusija); Brave Karol, stotnijski trobentač, Radgona (Razdolnoje, Rusija);
 Čelan Henrik I, Maribor (Tjumen, Rusija);
 Cvilak Anton, Gornja Kungota, Maribor (Nikolsk-U-surijsk, Rusija);

Dekort Viljem (Penza, Rusija); Deutschmann Jožef, Pesnica (Skotovo, Primorsk, Rusija); Donik Henrik, Maribor (Kara-Kalla, Rusija);

Egger Viktor, četovodja, Radgona (Rusija);
 Faleš Valentin, Sv. Marjeta na Dravskem polju (Volsk Saratov, Rusija); Fischer Janez, Radgona (Tver, Rusija); Florjančič Alojz, Maribor (Kara-Kalla, Rusija); Flucher Konrad, Maribor (Merv v Rusiji); Fras Franc, Leitersberg (Višnji Voloček v Rusiji); Fritz Rupert, Radgona (Kara-Kalla, Rusija); Frühwirth Jožef, Radgona (Kara-Kalla, Rusija);

Gornik Tomaž, Maribor (Jelesk-Orel, Rusija);
 Goznik Janez, Maribor (Čistopol, Rusija); Gradišnik Janez, Gornja Polskava (Sengilej, Simbirsk, Rusija); Granader Anton, desetnik, Radgona (Kara-Kalla, Rusija); Greiner Jožef, Radgona (Nikolsk-U-surijsk, Rusija); Gresl Karol, četovodja, Sv. Jurij na Pesnici (Rusija);

Hasel Boštjan, Maribor (Kara-Kalla, Rusija); Hauptmann Jožef, Maribor (Orlov, Rusija); Hecl J., Rošpoh, Maribor (Kara-Kalla, Rusija); Holzapfel Mihael, Radgona (Pavlovski, Rusija);

Jager Blaž, Sv. Jakob, Maribor (Kara-Kalla, Rusija); Jakolič Alojz, desetnik, Skoke, Maribor, (Kara-Kalla, Rusija); Jakolič Jakob, Spodnji Duplek (Tomsk, Rusija); Jernejšek Janez, Maribor (Rusija, Kaluga);

(Dalje sledi.)

Na Najvišje dovolilo Njegovega ces. in kralj. Apostolskega Veličanstva

Izvanredna c. kr. državna loterija

za vojnooskrbovalne namene.

Ta loterija v denariju vsebuje 21.146 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobitke znaša:

200.000 kron.

Žrebanje je javno in se vrši na Dunaju dne

5. oktobra 1916. Cena srečke 4 krone.

Dobe se srečke v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 5, v loterijskih kolekturah, v tobačnih trafikah, v davčnih, pošto-brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke se depošljajo poštne prosto.

C. kr. generalno ravateljstvo za državne loterije (oddelek za dobrodelne loterije).

Naročajte in razširjajte „Stražo“!

Gospod!

nasproti glavnemu mariborskemu kolodvoru, enonadstropna, s sobami za tuje, velikim in senčnatim vrtom za goste, velikim dvoriščem, lepimi kletmi, v hiši je pekarija, ki se tudi lahko uporabi za mesnico, se iz zdravstvenih ozirav lastnika prav poceni proda. Vpraša se pri lastniku Jožef Kukovič, Tegetthoff-ova ulica št. 53, Maribor.

Daj nam mir, Gospod!

Nova skladba za petje v cerkvi, v šoli in doma. Besede iz „Bogoljuba“. Enoglasno s harmonijem ali orglami vglasbil A. Kosi, šolski ravnatelj v Središču. Cena partituri 35 h (V znamkah pri skladatelju!) 437

Važno za lastnike volne.

Glasom § 6 naredbe trgovinskega ministrstva z dne 28. maja 1916, drž. z. št. 156 sem bil imenovan kot edini nakupovalec za volno za okraj Maribor in s tem naznanjam cenjenim lastnikom ovčje volne, da se volna prevzema v moji trgovini v Mariboru, Gosposka ulica št. 7.

K. Gränitz, krznar.

U R E

Valitna zaloge ur, dragocenosti, srebrne in optične reči po vsaki ceni.

Tudi na obroka. - Rastr. cenik zastavl. - Gramofoni 20-200 K

Niklasta remont-ura	K 9-50
Pristna srebrna ura	K 7-—
Original omega ura	K 14-—
Kabinjska ura	K 10-—
Budilka niklasta	K 5-—
Poročni prestani	K 2-—
Srebrne verižice	K 2-—

Večletno jamstvo.

Nasl. Dietinger
Theod. Fehrenbach

urav in očalar
MARIBOR, Gosposka ul. 26
Nupaten zlatarstvo in srebrar.

2 dijaka

za nižje gimnazijske razrede sprejme na hrano in stanovanje ugledna slovenska obitelj v Mariboru. Več pove uprava lista.

Kuharica, vajena vsacega dela, ki je že 10 let služila v župnišču, išče zopet službo v kakšnem župnišču. Naslov: Alojzija Weinhardt, Dobrna pri Celju.

Učenca iz dobre hiše, zmožen slovenskega in nemškega jezika sprejme takoj g. Jože Polanec, trgovec v Petrovcah. 563

Učenec

Močnega učenca sprejme mizarar mojster v Kaiserjevi ulici št. 18, Maribor.

Gospodična večša slov., hrvaškega in nemškega jezika, izprašana učiteljica za meščanske šole, večša trgovske korespondencije in knjigovodstva, išče primerne službe. Dopisi A. P. Lenauasse 20, Maribor. 505

Deklica, šole prosta, od poštenih staršev, se vzame k enemu otroku. Več se izve pri gospej Krošl, v Koroški ulici št. 31. Maribor, vrata 5. 528

Instruktorja

za gimnazijca 2. razreda se takoj sprejme. Več upravnistvo lista.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

Brzojavni naslov:
Cirilova tiskarna
Maribor

sprejema vsa tiskarsko stroko spadajoča dela kakor: časnikarje, brošure, stenske in druge koledarje.

Za v.č. župnijske urade spovedne in misijske listke s črnim, rdečim ali modrim tiskom, uradne zavitke z natisom glave ter razne oznanilne napise. Za slavne občinske, šolske in druge urade: uradne zavitke, oznanila, napise, razglase, plačilne predpise, prejemna potrdila itd. Za obrtnike in trgovce: pisma, zavitke, okrožnice, račune, opomine, menice, cenike, dopisnice, naslovnice, letake in lepake s črnim in drugobarvnim tiskom. Za posojilnice, zadruge in društva: pravila, zapisnike, pristopnice in sprejemnice, letna poročila, računsko zaključke, društvene znake, vabila itd.

Trgovina tiskarne sv. Cirila
MARIBOR, v lastni hiši Koroška cesta štev. 5

priporoča svojo veliko zalogo raznega papirja, peresnikov, peres, škatljice za peresnike, svinčnikov, radirk, kamenčkov, tablic, črnih, zavitkov (barvanih in belih, v vseh velikostih), trgovskih knjig, noticov, pismenega papirja v mapah in škatljah, razglednic, itd. — Svete podobe (male, velike in stenske), razpela vseh velikosti, molitveniki, moleki, svetinje, škopolirji. — Štampilje za urade in dr. — Postrežba točna in solidna.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neom. zavezo.

Obrestuje hranilne vloge na

4 1/4 %

od dneva vloga do dneva vzdiga.

Rentni davek plača posojilnica sama.

Daje posojila

na vknjižbo, na osebni kredit in na zastavo vrednostnih listin pod zelo ugodnimi pogoji.

Prošnje za vknjižbo, dela posojilnica brezplačno, stran/a plača le koleke.

Uradne ure

za stranke vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.

Posojilnica daje tudi domače hranilnike.

v lastni hiši (Hotel „pri belem volu“) v Celju, Graška cesta 9, I. nadstr.

3. Vadušljivi, katerim Sirolin znatno olahča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Black & White, Girls & Marlowe